

החלטות ועדת האתיקה
בעניין היעדרות חברי הכנסת משיבות הכנסת
בכנס הקיץ במושב השני של הכנסת ה-17
מיום כ"ו בחשון התשס"ח - 7 בנובמבר 2007

הוראות החוק

סעיף 13ד(א)(2)(ב) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 (להלן-"חוק החסינות") קובע:

"(א) חבר הכנסת שעשה אחת מאלה יהיה נתון לשיפוט של ועדת האתיקה של חברי הכנסת:

(1) ...

(2) נעדר משיבות הכנסת ללא הצדק סביר -

(א)

(ב) שלישי או יותר מכלל ימי הישיבות שקיימה הכנסת בכנס פלוני, ואולם -

(1) אם הוא סגן שר - שתי חמישיות או יותר מכלל ימי הישיבות כאמור;

(2) אם הוא שר - מחצית או יותר מכלל ימי הישיבות כאמור".

היעדרויות בכנס הקיץ במושב השני של הכנסת ה-17

בכנס הקיץ במושב השני של הכנסת ה-17, שהחל ביום י"ח באייר תשס"ז (6 במאי 2007) והסתיים ביום י"ד באב תשס"ז (29 ביולי 2007), קיימה הכנסת 34 ישיבות. לפיכך, היעדרות חבר הכנסת מ-12 ישיבות או יותר, היעדרות סגן שר מ-14 ישיבות או יותר והיעדרות שר מ-17 ישיבות או יותר, מחייבת מתן הצדק סביר.

החלטת הוועדה

ועדת האתיקה בחנה את דו"ח נוכחות חברי הכנסת בכנס הקיץ של המושב השני של הכנסת ה-17 ומצאה כי כ-80% מחברי הכנסת נכחו ב-70% ומעלה מהישיבות במהלך כנס הקיץ. מנתונים אלו עולה כי רוב רובם של חברי הכנסת מילאו את חובתם להיות נוכחים בישיבות כנס הקיץ. עם זאת, נמצא כי שלושה מחברי הכנסת חרגו ממסכת היעדרות המותרת:

1. חה"כ בנימין בן-אליעזר, שר התשתיות הלאומיות, נעדר 6 ישיבות מעל המותר. את אחת מהיעדרויותיו נימק השר בן-אליעזר בהתחייבות קודמת ושתי היעדרויות נוספות נימק בנטילת חלק בבחירות שהתקיימו לראשות מפלגת העבודה. עוד ציין השר כי במהלך כנס הקיץ נעדר מארבע ישיבות כנסת בשל היעדרותו מהארץ (נסיעה שאושרה על-ידי הממשלה).

הוועדה קיימה דיון עקרוני והגיעה למסקנה שנסיעה לחו"ל באישור הממשלה, חשובה ככל שתהיה, אינה מהווה הצדק סביר לחריגה מעבר למסכת היעדרות המותרת, אלא במקרים מיוחדים. במקרה דנן, לא שוכנעה הוועדה כי מדובר במקרה מיוחד. הוועדה מבקשת להפנות את תשומת לבו של השר בן-אליעזר למסקנתה דלעיל.

הוועדה מבקשת להטעים, כי היעדרות לצורך נסיעות רשמיות נכללת באפשרות שמעניק חוק

החסינות להיעדרות סגן שר משתי חמישיות מהשיבות והיעדרות שר ממחצית מהשיבות. משום שהוועדה קיימה דיון עקרוני והחליטה כאמור, ואף שהשר בן-אליעזר כבר נעדר בעבר משיבות הכנסת ללא הצדק סביר בגין נסיעות לחו"ל, היא מסתפקת בשלב זה, בקביעה כי אין המדובר בהצדק סביר.

2. חה"כ אביגדור יצחקי נעדר 5 ישיבות מעל המותר. את היעדרויותיו נימק חה"כ יצחקי בהתפטרותו מראשות הקואליציה וסיעת קדימה, אירוע משמעותי מבחינתו, שאילץ אותו להסתגל למצב החדש בו הוא מתפקד כחבר כנסת מן השורה. עוד ציין, כי חלק מההיעדרויות מקורן בשתי נסיעות לחו"ל: האחת במשלחת מטעם הכנסת ואילו השנייה נסיעה פרטית.

הוועדה החליטה כי אין בהיעדרויותיו של חה"כ יצחקי משום הצדק סביר והחליטה בהתאם לסמכות הנתונה לה בסעיף 13ד(ד)(1) לחוק החסינות, להטיל על חה"כ יצחקי הערה.

הוועדה מבקשת לציין כי היעדרות חבר כנסת לצורך פעילות ציבורית, לרבות נסיעות לחו"ל מטעם הכנסת, נכללת באפשרות שמעניק חוק החסינות להיעדרות שליש מימי הישיבות בכנס פלוני. לפיכך, על חבר הכנסת להקפיד ולהתאים את מועדי נסיעותיו במסגרת זו ולהימנע מלחרוג ממנה.

3. חה"כ אברהם הירשזון, שר האוצר לשעבר, נעדר מ-12 ישיבות מעל המותר. את היעדרותו נימק בכך שבמהלך הכנס כולו התנהלה נגדו חקירה פלילית. בעקבות החקירה המתנהלת נגדו, השעה עצמו מתפקיד שר האוצר וצמצם את פעילותו הציבורית והפוליטית בכדי לאפשר למשטרה לעשות עבודתה נאמנה ולסיים את החקירה בהקדם האפשרי. עוד הוסיף חה"כ הירשזון, כי מאחר ובמשך חודשי מושב הקיץ היה שר בהשעיה, התקשה לבצע את עבודתו כחבר כנסת מן השורה. אולם, מאחר שהחוק אינו מסדיר את עניין השעיית חבר הכנסת במצב זה, לא ראה ברירה אחרת בנסיבות אלו. חה"כ הירשזון ציין כי במצב החוקי הקיים, אילו היה בוחר להתפטר מהכנסת, לא היה מתאפשר לו לחזור ולכהן בכנסת בתום ההליכים הפליליים המתנהלים נגדו, באם יזוכה בבית המשפט. משהתברר כי חקירת המשטרה מתארכת, התפטר מתפקידו כשר האוצר ושב לפעילות סדירה בכנסת (על אף שהחקירה טרם הסתיימה).

בנסיבות המקרה, החליטה הוועדה, על דעת כל חבריה, כי אין לראות בעילת ההיעדרות כפי שהסביר חה"כ הירשזון, הצדק סביר.

חברי הוועדה מבקשים להטעים כי הם אינם מקבלים את ניסיונו של חה"כ הירשזון להיאחז בהחלטת ועדת האתיקה בעניין חה"כ רמון והם אינם רואים במקרה דנן מקום להשוואה עם אותו מקרה. שכן, חה"כ רמון עשה לניהול משפטו במהירות וביעילות, לרבות בויתור על זכות השימוע, ואף ביקש כי במידת האפשר, יתנהל המשפט מידי יום. ככל הידוע לוועדה, משפטו של חה"כ רמון אכן התנהל מידי יום והסתיים תוך זמן קצר, לא במעט בשל בקשתו המפורשת של חה"כ רמון לפעול כך. לעומת זאת, חקירתו של חה"כ הירשזון נתמשכה תקופה ארוכה, ואף ההליכים הפליליים שיינקטו נגדו, אם יינקטו צפויים להתמשך זמן רב.

בימים אלו נמצאים מספר חברי כנסת בחקירות פליליות ואף מתנהלים הליכים משפטיים כנגדם. הוועדה מביעה צער על עובדה זאת. הוועדה מוצאת לנכון לומר שאין בכך עילה להיעדרות משיבות הכנסת. כמו כן מוסיפה הוועדה כי אין בהחלטתה בנושא חה"כ רמון כדי לשמש בבחינת תקדים שיצר נורמה של היעדרות מוצדקת. מכל מקום, כל מקרה ייבדק לגופו ולנסיבותיו, ובמקרה דנן אין הוועדה מוצאת הצדק סביר להיעדרויות.

יוטעם כי הוועדה מוצאת לנכון לשוב ולחזור על דבריה, כי לא קיימת הסדרה בחוק של השעיית חבר הכנסת בטרם הורשע בדיון, וכי רצוי שחברי הכנסת יתנו דעתם לנושא זה גם לאור ההיבטים המובאים בהחלטה זאת.

בהתאם לסמכותה מכוח סעיף 13ד(ד)(5) לחוק החסינות, החליטה הוועדה להטיל על חה"כ הירשזון שלילת שכר של שישה ימים.

סיכום

הוועדה קובעת שאכן יש מקום, מידי פעם, להיעדרות חברי הכנסת בשל פעילויות מחוץ לכנסת. אולם, לשם כך ניתנה להם האפשרות של היעדרות עד שליש מימי הישיבות, לסגני שרים שתי חמישיות מימי הישיבות ולשרים מחצית מימי הישיבות, מבלי שיהא עליהם לתת הצדק סביר לכך, ולא מעבר לזה. פעילות מחוץ לכנסת בארץ ובחוץ לארץ אל לה לחרוג מהנורמה הקבועה בחוק לחברי הכנסת, לסגני שרים ולשרים.

החלטת הוועדה תונח על שולחן הכנסת.